

LICG HUISDIERENBIJSLUITER

DE HANDLEIDING VOOR HET HOUDEN VAN HUISDIEREN

Serie ongewervelden

Schorpioen

Orde Scorpiones

De meeste schorpioensoorten leven 's nachts en laten zich overdag bijna niet zien. Het is een erg interessante groep dieren met veel verschillende levenswijzen. Ze hebben relatief weinig verzorging nodig, maar voor het hanteren is wel enige ervaring nodig.

Kies het juiste dier voor uw situatie: lees vóór het kopen eerst of de schorpioen het huisdier is dat u zoekt.

Algemeen

Schorpioenen zijn ongewervelde, geledpotige dieren. Een schorpioenenlichaam bestaat uit een kopstuk en een achterlijf met een staart (waarbij de staart eigenlijk een verlengde is van het achterlijf). Op de staart zit een gifstekel en aan de voorkant van het lichaam zitten twee grijpscharen. Schorpioenen kunnen trillingen waarnemen door middel van de haren op hun grijpscharen, staart en lichaam. De schorpioen valt onder de spinachtigen en heeft dus acht looppoten.

Er zijn veel verschillende soorten schorpioenen, de manier waarop u deze dieren moet verzorgen en huisvesten hangt af van de soort. Wel zijn alle soorten giftig en carnivoor (vleeseters). Sommige schorpioenensoorten zijn gevaarlijk voor de mens. De levensverwachting verschilt per soort. Sommige schorpioenen worden maximaal twee jaar oud, er zijn echter ook soorten die wel zes jaar oud kunnen worden. Enkele soorten, zoals bijvoorbeeld *Hadrurus arizonensis*, kunnen zelfs dertig jaar oud worden.

Verschillende varianten

De schorpioen is geen aparte diersoort, maar een groep waar heel veel verschillende soorten onder vallen. Sommige soorten worden niet veel groter dan één centimeter, maar er zijn ook schorpioenen die ongeveer twintig centimeter lang kunnen worden. Ook in kleur verschillen de soorten van elkaar. Schorpioenen uit woestijngebieden zijn vaak zandgeel, maar schorpioenen uit het regenwoud zijn vaak donkerder van kleur.

Van nature

Schorpioenen komen van nature op alle continenten voor, behalve op Antarctica. Ze zijn vooral te vinden in tropische en subtropische landen. De meeste schorpioenen leven in spleten en holen, die ze soms zelf graven. Er zijn ook soorten die in bomen leven. Schorpioenen leven niet in groepen, maar alleen. In sommige gevallen kunnen ze echter elkaars aanwezigheid tolereren. Ze kunnen heel goed in droge gebieden leven, omdat ze vocht lang vast kunnen houden in hun lichaam. Bijna alle soorten zijn nachtdieren. Ze verschuilen zich overdag bij voorkeur in een (zelf-)gegraven schuilplaats of bijvoorbeeld onder stukken schors.

Huisvesting

Bij het opzetten, inrichten en onderhouden van een terrarium komt heel wat kijken. In de handleiding over terrariumtechniek leest u hoe u dat aan kunt pakken.

Een schorpioen heeft een terrarium nodig dat minimaal driemaal zijn totale lengte lang en tweemaal die lengte breed is. Zorg ervoor dat het verblijf zo hoog is dat de schorpioen niet bij de bovenkant kan als hij rechtop staat. Schorpioenen zijn namelijk erg goed in ontsnappen. Ze kunnen prima steunen op hun staart en daardoor hogere plekken bereiken dan men zou denken. Daarom is het ook belangrijk dat er geen kieren zijn in het verblijf en dat de wanden erg glad zijn. Zorg voor een goed deksel maar denk ook aan ventilatie.

Zet nooit zomaar meerdere schorpioenen in één verblijf, er kan dan kannibalisme optreden. Verzamel van tevoren informatie over de soort schorpioen van uw keuze zodat u weet of die soort mogelijk in groepen gehouden kan worden.

De woestijnschorpioenen hebben een zanderige bodem nodig, regenwoudbewoners moeten een vochtige bodem hebben, zoals een turflaag. Voor gravende schorpioenen is een bodem van ongeveer tien centimeter diepte nodig, zodat de dieren kunnen graven. Verder heeft een schorpioen een schuilplaats nodig, bijvoorbeeld een stuk kurk of boomschors.

Qua klimaat verschillen de eisen per soort, de meeste soorten kunnen leven in een temperatuur tussen de 24 en 30 graden Celsius. Sommigen kunnen hogere of lagere temperaturen aan. Als het nodig is om bij te verwarmen, kan dit het beste door middel van een warmtemat tegen de achterkant of zijkant van het terrarium. Leg een warmtemat nooit onder het terrarium. Een schorpioen die het te warm krijgt gaat graven om aan de warmte te ontsnappen en een warmtemat onder het terrarium kan dan gevaarlijk worden voor de schorpioen.

De luchtvochtigheid voor oerwoudsoorten moet tussen zeventig en tachtig procent liggen. Om de gewenste luchtvochtigheid te bereiken, kunt u bijvoorbeeld een bak water in het verblijf plaatsen en zo nu en dan de bodem in een hoek van het terrarium goed natmaken. Zorg er altijd voor dat de schorpioen uit de waterbak kan komen, leg bijvoorbeeld kiezels onderin de waterbak. Voor de woestijnsoorten is het aan te raden om één kant van het terrarium eens per week licht te sprayen.

Verzorgen en hanteren

Alle schorpioenen hebben een gifstekel waarmee ze kunnen steken. Ze zijn niet allemaal gevaarlijk voor de mens, maar er zijn wel schorpioenen waarvan de steek dodelijk kan zijn. Kinderen en ouderen kunnen hier extra gevoelig voor zijn. Informeer daarom altijd om welke soort het gaat als u een schorpioen aan wilt schaffen. Over het algemeen zal een schorpioen alleen steken als hij zich bedreigd voelt. Het is belangrijk om er voor te zorgen dat uw schorpioen niet kan ontsnappen, zeker wanneer het om een erg giftige soort gaat. Sluit daarom de kamer waarin u uw schorpioenen houdt goed af, laat ook geen raam openstaan als u er niet bent. Als er dan een schorpioen uit het terrarium ontsnapt, weet u zeker dat hij nog in de kamer is.

Zorg ervoor dat kinderen niet bij de schorpioenen kunnen komen. Voor hen is een beet gevaarlijker dan voor een volwassene.

Schorpioenen moeten zo min mogelijk gehanteerd worden. Soms is het echter toch nodig om ze te verplaatsen. De beste manier om een schorpioen te verplaatsen is door een bakje over het dier te plaatsen en het deksel er onderdoor te schuiven. Een andere methode is de schorpioen oppakken met een lange pincet, pak de schorpioen dan bij het tweede staartsegment (vanaf het achterlijf). Gebruik een pincet met stukjes tochtstrip aan het eind geplakt, zodat de schorpioen niet beschadigd raakt. Als u de schorpioen uit zijn verblijf haalt, is het het beste om het terrarium in een grotere bak te zetten. Als de schorpioen dan valt, valt hij in de bak en is hij nog steeds gemakkelijk te pakken. Zorg ervoor dat de schorpioen nooit te diep kan vallen! Een val van een meter kan voor schorpioenen dodelijk zijn.

Schorpioenen hebben geen intensieve verzorging nodig, maar u moet wel regelmatig een kijkje bij ze nemen. Ga ongeveer elke 24 uur even kijken of alles goed gaat. Haal na het voeren de overgebleven voedselresten uit het verblijf, als deze niet meer opgegeten worden. Het verblijf hoeft niet vaak helemaal verschoond te worden. Als na het voeren de prooiresten voldoende opgeruimd worden, hoeft een complete verschooning van een verblijf vaak maar eens tot enkele malen per jaar te gebeuren.

Voeding

Alle schorpioenen zijn carnivoor, ze eten voornamelijk insecten, zoals krekels. Grote schorpioenen kunnen ook gevoerd worden met jonge muisjes. Geef deze echter niet te vaak, een schorpioen kan dan te dik worden. Bij voorkeur voert u alleen insecten. De meeste schorpioenen moeten elke week tot elke twee weken eenmaal gevoerd worden. Schorpioenen die hoogzwanger zijn of binnenkort gaan vervellen, eten minder dan normaal. Babyschorpioenen (ook wel 'scorplings' genoemd) beginnen pas te eten na hun eerste vervelling, ze zijn dan ongeveer zeven tot tien dagen oud. Jonge schorpioenen moeten twee tot drie keer per week gevoerd worden.

Een schorpioen kan uren bezig zijn met het eten van zijn prooi. De meeste schorpioenen eten alleen levende prooidieren. Als u levende krekels voert, controleer dan of de krekkel binnen 24 uur gevangen en opgegeten wordt. Zo niet, verwijder dan de krekkel uit het verblijf en probeer het een paar dagen later nog eens: een hongerige krekkel kan van de schorpioen gaan eten.

Voor sommige soorten moet er altijd drinkwater aanwezig zijn. Bied dit aan in een zeer ondiepe bak, zodat de schorpioen er niet in kan verdrinken. Vooral woestijnsoorten staan er om bekend zeer weinig te drinken, zet bij deze soorten eens per week een waterbakje in het terrarium en laat deze hoogstens 48 uur staan.

Voortplanting

Het is lastig om het verschil te zien tussen mannetjes en vrouwtjes. Mannetjes zijn over het algemeen slanker en iets kleiner of hebben een dikkere gifstekel dan vrouwtjes. Aan de buikzijde hebben schorpioenen buikborstels. Deze gebruiken ze om de omgeving te voelen. Bij volwassen mannelijke dieren zijn deze "buikborstels" over het algemeen groter dan bij volwassen vrouwtjes. Om zeker te weten welk geslacht een schorpioen heeft, kunt u het beste een expert raadplegen, omdat dit bij sommige soorten zeer lastig te zien is.

Schorpioenen hebben een opvallende manier van voortplanten. Het mannetje plaatst een spermatofoor, een pakketje met sperma, op de grond. Daarna stuurt hij het vrouwtje eroverheen. Zij neemt het pakketje in zich op en zo worden haar eitjes bevrucht. De eitjes worden in het vrouwtje uitgedroogd en ze baart dus levende jongen. De dracht kan wel twaalf maanden duren. Per keer worden er 8 tot 35 jongen geboren. De jongen kruipen direct na de geboorte op moeders rug. In deze periode is het vrouwtje vaak erg agressief. Als de jongen na ongeveer twee weken van de moeder afgaan, kunnen ze ook agressief naar elkaar toe worden. Dit is het tijdstip dat ze zelfstandig gaan leven.

Schorpioenen vervellen een paar keer tijdens hun leven. Dit is nodig om te kunnen groeien. In het eerste jaar vervellen schorpioenen vier tot zes keer. Na vier tot zeven vervellingen zijn schorpioenen volwassen, afhankelijk van de soort.

Ziekten en aandoeningen

Schorpioenen hebben niet vaak last van ziekten. Als ze ouder worden, gaan ze langzamerhand steeds minder eten. Uiteindelijk gaan de meeste schorpioenen dood van ouderdom. Als schorpioenen ergens aan lijden, zijn het meestal schimmel- of bacteriële infecties. Ook kunnen schorpioenen last krijgen van mijten tussen de dekschilden. Dit is een zeer ernstig probleem. In het geval van mijten kunt u het beste zo snel mogelijk roofmijten bestellen en deze in het terrarium erbij zetten. Roofmijten eten de mijten op en laten de schorpioen met rust. Bij een schimmelinfectie kan men het beste de schorpioen tijdelijk wat droger zetten en het gehele terrarium goed schoonmaken.

Schimmelinfecties op de schorpioen zelf komen niet veel voor, de meest bekende is een infectie waarbij zwarte vlekken op het pantser optreden. Hier is helaas nog geen goede behandeling voor, het meest raadzaam is de schorpioen iets droger zetten en uit de buurt houden van andere schorpioenen.

Bacteriële infecties komen maar zeer zelden voor, helaas is hier geen goede behandeling tegen. Neem bij twijfel over de gezondheid van de schorpioen contact op met een expert. Zoek indien mogelijk een dierenarts met verstand van schorpioenen.

Benodigde ervaring

Schorpioenen hebben niet veel ruimte en geen intensieve verzorging nodig. Het zijn echter wel giftige dieren, en voor het hanteren is ervaring nodig. Begin niet aan de voor de mens giftige soorten als u geen ervaring met schorpioenen hebt. Net zoals voor alle andere dieren is het nodig om van te voren informatie te verzamelen over deze diersoort.

Aanschaf en kosten

In veel gemeenten is het houden van giftige dieren verboden. Hiervoor moet dan eerst een ontheffing worden aangevraagd bij de gemeente.

U kunt een schorpioen kopen bij een gespecialiseerde dierenpeciaalzaak, een reptielenbeurs of een kweker. Afhankelijk van de soort betaalt u enkele tientallen euro's. De prijzen van een terrarium beginnen bij ongeveer 100 euro. Insecten om te voeren koopt u vanaf enkele euro's per bakje en u zult af en toe nieuwe bodembedekking moeten kopen. Daarnaast kunt u voor kosten komen te staan als uw dier onverhoopt ziek wordt.

Bij het LICG kunt u terecht voor onafhankelijke en betrouwbare informatie over het 'houden van huisdieren'. Door het bieden van deze informatie en het organiseren van campagnes levert het LICG een bijdrage aan verbetering van de gezondheid en het welzijn van huisdieren in Nederland.

Versie: april 2012

Kijk voor de meest recente informatie op www.licg.nl